SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1943

av Mikael Dahlkvist m.fl. (S)

Stärkta förutsättningar för regional utveckling i Västsverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över förutsättningarna för att stärka den regionala samordningen mellan elnätsföretag, regioner, kommuner och näringsliv för att säkerställa att framtida behov av el och nätkapacitet beaktas i planeringen och att nya etableringar och befintlig industri ges bättre förutsättningar att utvecklas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över förutsättningarna för att säkerställa att den nationella infrastrukturplaneringen i högre grad beaktar hela regionens behov av vägar och järnvägar, inklusive mindre och regionala väg- och järnvägsförbindelser som är viktiga för arbetspendling, godstransporter och näringslivets utveckling, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur statens ekonomiska utjämning och övriga insatser för regional utveckling kan stärkas, så att kommunernas och regionernas olika skattekraft, geografiska förutsättningar och behov beaktas och att mindre kommuner ges ekonomiska möjligheter att skapa etableringar, investeringar och tillväxt, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör stärka statens närvaro i hela landet genom att stärka tillgången till statlig service även i

mindre kommuner och se över förutsättningarna för att i högre grad använda lokalisering och omlokalisering av statliga myndigheter och verksamheter som ett verktyg för att utjämna geografiska skillnader i sysselsättning och arbetsmarknadens bredd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Västsverige har stora möjligheter att bidra till Sveriges tillväxt, export, klimatomställning och sysselsättning. Här finns en stark industriell bas, ett betydande kunnande inom forskning och innovation, viktiga hamnar och transportstråk samt företag i både växande och traditionella branscher. Samtidigt skiljer sig förutsättningarna åt inom regionen. Mindre kommuner och orter har ofta svårare att hävda sig i konkurrensen om investeringar, kompetens och infrastruktur.

Med Västsverige avses i denna motion Västra Götalands, Värmlands och Hallands län. Området ska ses som en sammanhängande funktionell region där arbetsmarknader, näringsliv och infrastruktur knyter samman kommuner över länsgränserna. En stark utveckling i de större städerna behöver gå hand i hand med möjligheter till jobb, företagande och service i mindre orter och på landsbygden.

En central utmaning är att tillgången till el och nätkapacitet inte alltid utvecklas i takt med företagens behov. Västra Götalandsregionens kartläggning från 2025 pekade på omkring 240 pågående etableringsförfrågningar som bedömdes vara större och strategiskt viktiga. Under de föregående fyra åren hade 75 etableringsprocesser avbrutits på grund av bristande eleffekt. Även i Värmland har begränsad eleffekt pekats ut som ett hinder för befintlig industri och nya etableringar.

Samtidigt behöver den regionala transportinfrastrukturen utvecklas för att bättre möta näringslivets och invånarnas behov. Vägar och järnvägar är avgörande för arbetspendling, kompetensförsörjning och effektiva godstransporter. Det gäller inte minst de mindre och regionala vägarna samt järnvägsförbindelser som knyter samman mindre orter med större arbetsmarknader. Brister i infrastrukturen riskerar att begränsa företagens utvecklingsmöjligheter och försvåra för människor att bo och arbeta i olika delar av regionen. Infrastrukturplaneringen behöver därför i högre grad utgå från hela regionens behov och funktionella samband.

Regional utvecklingspolitik behöver också bättre fånga de mindre kommunernas perspektiv. En investering eller etablering kan få särskilt stor betydelse för

sysselsättningen och den lokala utvecklingen på en mindre ort. Samtidigt har mindre kommuner ofta begränsade ekonomiska och personella resurser att möta nya etableringar, genomföra nödvändiga investeringar och utveckla den lokala infrastrukturen.

Staten har ett övergripande ansvar för att skapa likvärdiga förutsättningar för utveckling i hela landet. Det kräver också en aktiv ekonomisk utjämning som tar hänsyn till kommunernas och regionernas olika skattekraft, befolkningsstruktur och geografiska förutsättningar. Mindre kommuner ska inte missgynnas av att skatteunderlaget är begränsat eller av att kostnaderna för samhällsservice och nödvändig infrastruktur är högre. Statliga resurser och utjämningssystem behöver därför bidra till att alla kommuner har reella möjligheter att utvecklas, attrahera företag och skapa arbetstillfällen.

Socialdemokraterna har i tidigare kommittémotion om regional utveckling presenterat flera konkreta förslag för att stärka hela landets utvecklingskraft. Det handlar bland annat om bättre stöd till små och medelstora företag, en starkare samordning av nyindustrialisering och regional utveckling, fortsatta satsningar på regionala utvecklingsfonder samt ett program för ny- och omlokalisering av statliga myndigheter. Vi har också betonat behovet av att samordna industriell omställning med bostadsbyggande, utbildning, kompetensförsörjning och infrastruktur. Dessa förslag utgör viktiga delar av en aktiv regionalpolitik där staten tar ett större ansvar för att skapa likvärdiga utvecklingsmöjligheter i hela landet.

Det behövs därför ett mer sammanhållet arbetssätt där statliga myndigheter, regioner, kommuner och näringsliv kan planera långsiktigt tillsammans. Syftet bör vara att ta till vara hela Västsveriges utvecklingskraft och göra det lättare för investeringar att växa fram även utanför de största tillväxtorterna.

Statens lokaliseringspolitik

Statens närvaro har stor betydelse för den regionala utvecklingen och för människors tillgång till samhällsservice. Statliga verksamheter som polis, arbetsförmedling och andra myndighetsfunktioner behöver finnas tillgängliga i hela landet, även i mindre kommuner. En närvarande stat bidrar till trygghet, tillgänglighet och förtroende för samhällets institutioner. Den skapar också arbetstillfällen och bidrar till en bredare lokal arbetsmarknad.

Statens lokalisering av myndigheter och statliga verksamheter har därför betydelse för den regionala utvecklingen. Statliga arbetsplatser bidrar med arbetstillfällen, kompetens och positiva effekter för det lokala näringslivet. De kan också bidra till att stärka mindre orters attraktivitet och utvecklingsmöjligheter.

När statliga verksamheter koncentreras till storstadsområden riskerar de geografiska skillnaderna i sysselsättning och tillgången till kvalificerade arbeten att öka. Statens lokaliseringspolitik bör därför i högre grad användas som ett verktyg för att utjämna regionala skillnader. Vid beslut om lokalisering och omlokalisering bör hänsyn tas till arbetsmarknadens bredd, kompetensförsörjning och behovet av statlig närvaro i olika delar av landet.

Mikael Dahlkvist (S)

Therese Kristiansson (S)

Jennie Nilsson (S)

Ingrid Andreae (S)

Louise Thunström (S)

Petter Löberg (S)

Katarina Bosetti-Kristoffersson (S)